

Nieuwsbrief van de Vrienden | September 2025

Object in de kijker

Een portretje van een liefstallig Habsburgs prinsesje is nu museumbezit

Het was een pareltje dat in 2021 symbool werd van de expo *Kinderen van de Renaissance*. De 'Meester van de Magdalenalegende' had tegelijk de kinderlijke onschuld én de vorstelijke waardigheid vastgelegd van een prinsesje dat de zus was van wie later Keizer Karel zou worden.

Dat schilderijtje was al langer door het veilinghuis Sotheby aangeboden, en met enige financiële hulp van de Vrienden van het Hof van Busleyden kon ons museum dit prachtstuk in april verwerven. Het juweeltje is nu opgeslagen in het Depot Rato en vanaf volgend jaar zal het een plaats krijgen in de vaste collectie van het Hof van Busleyden.

Nagenoeg zeker is het dat hier Maria is afgebeeld, de in 1505 geboren zus van Karel V. De Meester van de Magdalenalegende maakte in 1507 een reeks portretjes van Karel, diens broer Ferdinand en zusters Eleonora (*1498), Isabella (*1501) en de tweejarige Maria. Zij, en niet een van haar oudere zusters, moet dus op dit portretje staan.

Zulke portretjes dienden om huwelijkskandidaten te overtuigen. Voor de Habsburgers een belangrijk middel om hun macht uit te breiden. Dat klinkt misschien vreemd voor een afbeelding van een tweejarige, maar we weten dat al in 1515 keizer Maximiliaan de toezegging voor een dubbelhuwelijk wist te verkrijgen van de toenmalige koning van Hongarije en Bohemen. Zijn jonge kleindochter Maria zou diens nog jongere zoon Lajos (Lodewijk) trouwen, en kleinzoon Ferdinand kreeg dan de hand van diens dochter Anna. Die belofte van een Doppelhochzeit werd uitgebreid gevierd in Wenen, en ze zou Oostenrijk uitbreiden met Hongarije en Bohemen. Lodewijk werd dat jaar alvast door Bernhard Strigel afgebeeld (rechts onderaan) op een familieportret met de keizer, zijn vrouw Maria van Bourgondië en zijn mannelijke nazaten Karel en Ferdinand.

Het huwelijk tussen Lodewijk, die inmiddels koning was geworden, en Maria werd voltrokken in 1522, en vanaf toen werd ons prinsesje koningin, en ging ze Maria van Hongarije heten.

De jonggehuwden kregen het niet gemakkelijk. De Hongaarse hoge adel ruziede onderling en liet zich niet door het jonge koningspaar gezeggen. Sultan Suleiman de Grote maakte hiervan gebruik om Hongarije in 1526 de oorlog te verklaren. In Mohács aan de Donau werd het Hongaarse leger in de pan gehakt en de voortvluchtige Lodewijk kwam niet ver van het slagveld om.

Zo werd Maria op haar éénentwintigste weduwe. Wat restte van Hongarije, en Bohemen kwamen in handen van haar broer Ferdinand. Maria's status van weduwe kwam haar broer Karel niet slecht uit: hij herhaalde wat zijn vader had gedaan met diens zuster, eveneens weduwe Margaretha van Oostenrijk. Zij was in 1530 overleden en dat zelfde jaar werd Maria aangesteld als landvoogdes van de Nederlanden.

Het liefvallige prinsesje ontpopte zich als een kundig bestuurder, die onze lage landen dertig jaar lang zonder grote problemen zou beheren en met tact omsprong met de Franse buur en met het in onze landen opkomend protestantisme.

Voor de stad Mechelen had haar aanstelling een jammerlijk gevolg. Maria was een verwoed jaagster: ze hield er zelfs een fokkerij van valken op na. Om die reden koos zij niet voor onze niet zo bosrijke omgeving, maar ze verhuisde met haar hofhouding naar Brussel, dichtbij het Zoniënwoud. Maar dat haar portretje nu in Mechelen is teruggekomen is niet meer dan terecht. Hier werd ze opgevoed, in het Hof van Savoye, en hier heeft de schilder zijn zo geslaagde werk verricht!

Rogier Chorus